

Starboard and Fish

Komponist: Jakob Riis

Fortæller, lystfisker, og SCUBA-dykker: Ola Paulson

Varighed: 22 min.

Rekvisitter: Torskeblink (Wiggen 60g), torsk, mønt, kartofler, græddfil, rødløg.

Telefon

- Ja, det är Ola
- Ja, hej det er Jakob
- Hej.
- Tak for sidst.
- Tak.
- Det var en fin dag med fisk.
- Ja, det var det verkligen.”
- Jeg kom på at, jeg glemte at få en indspilning, hvor jeg spørger om du vil have en kop kaffe. Men det ville du jo gerne.”
- Ja, det ville jeg. Jag har lite dåligt med tid nu, jag plockar ihop grejor.”
- Ok, men ja, det er fint, vi høres bare ved senere.”
- Ja, det gör vi.
- Ja, ha’ det godt.
- Gott.
- Hej, hej”
- Hej!

Ola, (Björn, på knappt ett år, leker på golvet)

Jag tycker mycket om fisk, jag tycker om att fiska fisk, det har jag nu gjort mest sen jag var liten. Så tycker jag om att äta fisk, och titta på fisk. Och lukta på fisk, var en grej som vi började på förra sommaren när jag var uppe hos en kompis och fiska uppe i Norrbotten. När man kunna finna... hitta en vis typ av nyans i fiskdoften i olika sjöar beroende på vad det var för vattenkvalité. Jag blev aldrig särskilt duktig på det men det var väldigt spännande.

Att fiska fisk. Så började jag med det när jag var... när jag började gå, så fick jag mitt första fiskespö... av pappa. Och då hade han tillverkad små drag av gamla träbitar... utan krok på, men för att jag skulle få in kasttekniken riktigt bra. Och när jag hade fått in kasttekniken så fick jag min första jigg,. Et litet gummidrag med en enkel krok på. Och med den så fångade jag min första fisk när jag var... tre eller fyra år, och det var en abborre. Och om det läge blev abborren min favoritfisk.

Det som är fint med abborren är att den verkligen finns i hela Sverige. Det finns olika former, den är i släkt med många fiskar i hela världen, men den svenska, skandinaviska abborren den finns i hela Sverige. Och är det något man kan räkna med om man hittar en liten jög, en liten kärll, en liten skogssjö någonstans, så finns där nästan alltid abborre . Det är en väldigt livskraftig fisk, den går inte att utrota, tror jag. Den tycker om att finnas till överallt, den kräver inte så mycket. Den

kan vara i jätte rena fjällvatten, med väldigt lite näring i, och den kan vara i skogssjöar med jätte mycket näring i. Abborren är en favoritfisk.

Andra fisken jag fick var en havsöring. Jag fick hålla i pappas spö, när vi åkte på Helge å, utanför Kristianstad. Där är en å som heter Vramsån som rinner ut i Helge å, och alldeles där utanför är där en liten djuphåla, som var omtalat, där skulle vara mycket havsöringar, när dem stigar upp och leker om vårarna. Och just utanför Vramsåns mynning så sög det till i det här spöet, med en stor havsöring, på tre kilo tror jag den vägde när vi sen fick upp den. Och det er mycket vikt, för en 5-6 årig kille att hålla i detta spöet. Så det var min första liksom riktiga fiskekamp. Den här abborren var en liten abborre på jigg, den var inget så märkvärdigt, men att drillas och trötta ut den här fisken, en havsöring, som hade vandrat runt ute i Östersjön, och sen upp i den här ån, det var en riktig upplevelse. Det tog lång tid. Och pappa envisades med att jag inte skulle ge spöet till han, jag skulle göra det själv.

Där fick jag också uppleva den här riktiga fiskefrossan för första gången. Om man har hållit på mycket med fiske, så vet man att det är fiskefrossa man kan få, när man är någonstans där man vet det är stor fisk. Och man vill ha den här fisken, men man vet inte riktigt hur. Det är en alldeles unik känsla som sprider sig i kroppen. Det går inte förklara på något annat sätt, har man upplevt fiskefrossa en gång, så vet man vad det innebär. Och samma frossa har jag kunnat få när jag har en fisk på kroken, med det är ytterst osäkert om jag någonsin kommer få upp den. Då får man en fiskefrossa, och det sprider sig, det skakar i kroppen, det är som en form av rätt så obehaglig, kraftig berusning eller påtänding, eller någon ting sånt, som inte är så bekväm alla gånger.

Havsöringen är jo speciell, den är väldigt skygg av sig, i synnerhet i fjällvatten, när det är väldigt klara vatten blir den väldigt skygg av sig. Den är svårflörtad. Det kan jag tycka om, men det är någonting annat med havsöringen som jag har lite svårt för. När jag var yngre var vi alltid ute med kusten nere på Österlen och fiska havsöring. Men det var så många andra som också var det, och den öringen den är... den är lite tråkig på något vis.

Så den tredje, fjärde, femta fisken; det måste ha varit mört, gädda, och harr. Harr var det. *Nu får du komma här.* Harren det är en av mina stora favoriter också. Fjällfisken harren. Åt också med den här stora fenan, lite liknande abborrfenan på många vis. En stor fena som man kan se stående ute med vattendragen, uppe Norrland, när den leker. *Jag är lite disträ, här nu, med Björn.*

Jo, harren. Det är en fisk man har försökt plantera in i flera vatten längre söderut. Men den kräver sådant jätte näringsfattigt vatten, och måste få en vis typ av stenar som den kan gömma sig bakom, och en vis typ av hastighet på vattnet. Svår fisk. Men otroligt vacker fisk. När den står och lekar, så kan man se hur det rör sig, fenor som rör sig runt omkring i vattnet, som blir lite röda alldeles upptill på fenan. Det kan se jätte konstigt, närmast magiskt ut. När det står i strömmar kan man se små röda streck som står och simmar runt uppe i ytan.

Det är en väldigt speciell fisk. Ett vitara kött, för den fisken. Lite konstigt, de flesta laxfiskar, det är också en laxfisk, ädelfisk, dem flesta laxfiskar har jo rödare kött, men harren är lite vitare i köttet. Ädelfiskar över lag är långdistansfiskar, och där får man... dem har rött kött ofta, till skillnad från vitfisk, eller som gäddan till exempel som också är en vitfisk, som är... dem kan göra snappa, korta utfall, liksom--- dem simmar aldrig längre sträckor, medan ädelfiskar simmar långa sträckor och får sega och röda muskler. Men harren är mest vitt kött.

När jag började dyka förändrades min inställning till att fiska. Innan kan jag erkänna att jag ville ha fisken upp ur vattnet., väldigt gärna. Jag släppte väldigt ofta tillbaks den igen, men jag ville jo ha upp den ur vattnet. Men när jag började dyka så fick jag en sådan... något helt annat förstås, när man fick vara nere, jag vill... då vill jag ha fiskarna i vattnet, helst så många som möjligt, överallt.

Då började jag dyka nästan uteslutande i nordiska vatten, dels Bohuslän och sen uppe i Nordnorge. Och det är en sanslös, det är något alldeles speciellt att se våra fiskar, våra nordiska fiskar, torsken och sejen, marulken, hälleflundran, kungsfisken, alla möjliga... alla plattfiskar, till och med någon rocka har vi sett däruppe. Det förändrade väldigt mycket. Jag har fortsatt att fiska, när vi är uppe och dyker en gång varje år, så fortsätter vi fiska för husbehov. Vi har med os potatis og gräddfil och lite lök, och sen så fiskar vi, och äter den fisken däruppe. Och det känns rätt och det känns meningsfullt.

Men det är också det, när man får vara nere i vattnet, och se, liksom, det ekosystemet på ett annat håll, och se hur fisken reagerar. Dels på min närvaro därnere, och dels närvaron av andra fiskar, kanske hotande fiskar runt omkring. Och se det samspelet, det förändrar liksom allting. Lustan att känna fisken i ett spö har blivit mindre, efter alla dem upplevelserna. Och det har också slagit mig att när man är och dyker under vattnet, så är jo fisken genuint orädd för mig, den liter helt och hållit på mig under vattnet.

Jag vet, första året vi dök uppe i Nordnorge, då hade vi fått fatt i någon sådan här ljuster, vi skulle ljusträ fisk. För det får man göra i Norge, det får man inte göra i Sverige, men i Norge får man det. Och det var en helt absurd upplevelse, för att det var... vi kunna simma jättenära vilken fisk som helst under vattnet där, och sticka kniven i den. För den litade helt och hållit på oss i vattnet. Vi var som en bror eller syster till den här fisken. Så det slutade vi med rätt så snabbt, när vi märkte att det var nått otroligt osportsligt med det hela. För det är ändå fortfarande det i sportfisket, när man är och fiska, där finn någon form av heder i det, att man faktiskt försöker imitera ett bete, och det är svårt att få fisk.

I år så var vi uppe och dök i Saltströmmen, straks söder om Bodö, i Nordnorge. Och där hände faktiskt en grej. Som... det finns säkert finnes jätte många helt naturliga förklaringar till. Till varför fisken reagerade på det sättet. Men det drabbade mig väldigt, väldigt mycket. Just för att jag försöker hålla mig öppen, för en annan typ av medvetenhet.

Och då hade vi varit ute en kväll, i alla fall, och fiskat torsk. Jag fick en torsk på en... tre-fyra kilo, kanske, och min kompis fick en lika stor torsk. Och vi... gjorde som vi brukar göra där. Dödar den, skär av halsen på den. Och så slängde vi den på två stenar, eller, jag slängde min torsk i en liten grop i stenan, och min kompis slängde den lite längre upp. Och sen så fortsättade vi fiska. Och dem här fiskarna... Jag pausar fisket ibland och sitter och dricker en öl. Så står jag och tittar på dem här, och fiskarna börjar kana emot varandra, och den fisken lite högre upp kanor ner, jätte långsamt mot den andra fisken, stendöda som dem är båda två. Och efter kanske fem minuter, så kommer dem här fiskarna... så att stjärtarna nuddar varandra. Varpå båda två börjar hoppa och hoppa och hålla ett himla väsen bland stenarna där. Blir som levande på nytt. Gälarna flaxar åt alla håll. Fast än att dem har ett knivstick i halsen. Det tycket jag var väldigt... Jag blev otroligt drabbad av denna upplevelsen, jag kände mig så barbarisk. Det här var en konstig upplevelse av två torsk, stendöda torsk. Dödade av två vita män, uppe på några stenar, som återförenas i något dödsögonblick, och blir som levande igen, tillsammans.

Sen fiskade jag inte mer, på den turen, efter den upplevelse, för jag tyckte den var så... Jag hade svårt att äta den fisken sen, mest. Det kändes som ett stort övergrepp. Det... Faktisk nu första gången som jag på riktigt kände att det tog emot, att jag sörjde en fisk. Det hade jag aldrig gjort innan. Men jag sörjde en fisk och jag kände mig... jag kände att jag inte behövde ha dödat den fisken. Just då hade vi... I år hade vi faktiskt med någon... lite annan mat med. Så vi hade inte behövd den här fisken. Men det här drabbade mig rent känslomässigt, ja även intellektuellt. Man blev medveten om någon annan typ av kommunikation som finns, bevisligen som fanns mellan dem här två torskarna.- Även om jag skulle kunna få det förklarat för mig att det handlade om några nervreceptorer som retades eller någonting. Men dem här två torskarna. Jag är helt övertygad om, att dem två torskarna, sökte någon form av samhörighet i dödsögonblicket, när dem sprättade runt där.